

Briuselis, 2014 01 22
COM(2014) 14 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Dėl Europos pramonės atgimimo

{SWD(2014) 14 final}

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Dėl Europos pramonės atgimimo

1. IŽANGA

Europos Sąjunga kyla iš ilgiausio jos istorijoje nuosmukio. Per 2013 m. trečiąjį ketvirtį 28 ES valstybių narių BVP padidėjo 0,2 proc. Gerėjantys verslo nuotaikų ir lūkesčių rodikliai rodo, kad struktūrinės reformos, geresnis makroekonominis valdymas ir finansų sektoriuje taikytos priemonės padėjo sėkmingai stabilizuoti Europos ekonomiką. ES eina teisingu keliu, tačiau atsigavimas vis dar lėtas: Komisija prognozuoja, kad 2014 m. 28 ES valstybių narių BVP padidės 1,4 proc., o nedarbo lygis kitus dvejus metus bus apie 11 proc. Todėl **pagrindiniais Komisijos ir ES valstybių narių prioritetais tapo ekonomikos augimo ir konkurencingumo skatinimas siekiant užtikrinti ilgalaikį ir stabilesnį atsigavimą bei pasiekti strategijos „Europa 2020“ darbotvarkės tikslus.**

Krizė privertė atkreipti dėmesį į realiosios ekonomikos ir stiprios pramonės svarbą. Pramonės sąveika su kitais Europos ekonomikos sektoriais apima ne tik gamybą, bet ir kitas grandis nuo žaliavų ir energijos tiekimo pirminėse grandyse iki paslaugų teikimo tolesnių grandžių įmonėms (pvz., logistikos paslaugų) ir vartotojams (pvz., garantinio aptarnavimo įsigijus ilgalaikio vartojimo prekes) arba turizmo. Pramonės veikla integruota į vis didėjančios apimties ir sudėtingėjančias vertės grandines; ji įvairių sektorių ir šalių pirmaujančias bendroves sieja su mažosiomis arba vidutinėmis įmonėmis (MVI).

Šios pramonės veiklos **ekonominė svarba** gerokai didesnė nei būtų galima spręsti iš gamybos dalies BVP. Pramonės sektoriaus eksportas sudaro daugiau kaip 80 proc. Europos eksporto ir 80 proc. privačių mokslinių tyrimų ir inovacijų. Beveik viena iš keturių privačiojo sektoriaus darbo vietų tenka pramonei ir dažnai yra aukštos kvalifikacijos, o kiekviena papildoma gamybos sektoriaus darbo vieta sukuria 0,5–2 darbo vietas kituose sektoriuose¹. **Komisijos nuomone, tvirtas pramonės pagrindas bus labai svarbus Europos ekonomikos atsigavimo ir konkurencingumo veiksnys.**

Apskritai ES pramonė įrodė esanti atspari ekonomikos krizei. Ji yra tvariausia pasaulyje ir, prekiaudama gamybos produktais, sukuria 365 mlrd. EUR pridėtinę vertę (po 1 mlrd. EUR kasdien)²; didžioji šios vertės dalis sukurama keliuose aukštųjų ir vidutinio lygio technologijų sektoriuose. Jie apima automobilių, mašinų ir įrangos, vaistų, cheminių medžiagų, oreivystės, kosmoso ir kūrybos sektorius, taip pat aukščiausios klasės prekes daugelyje kitų sektorių, įskaitant maisto sektorių.

¹ Rueda-Cantuche, José M.^a, Sousa, N^b., Andreoni, V^a. and Arto, I^a. *The Single Market as an engine for employment growth through the external trade* („Bendrosios rinkos vaidmuo skatinant užimtumo augimą per išorės prekybą“), Jungtinis tyrimų centras, Naujų technologijų tyrimų institutas (IPTS), Sevilija, 2012 m. Šiame komunikate gamyba reiškia NACE 2 red. C sekcijoje ir 10–33 skyriuose nurodytas veiklos rūšis. Pramonė apima daugiau veiklos rūšių, įskaitant gamybą, kasybą ir energetiką.

² Apskaičiuota remiantis Eurostato prekybos statistika. Į šį skaičių įtraukti tik pagaminti produktai, taigi į jį neįskaičiuoti prekybos energija ir žaliavomis srautai, kurių ES prekybos balansas yra neigiamas.

Vis dėlto krizės padariniai sunkūs – nuo 2008 m. prarasta 3,5 mln. darbo vietų, gamybos dalis BVP sumažėjo nuo 15,4 proc. iki 15,1 proc. praėjusiais metais³, o EU našumo rodikliai, palyginti su konkurentų, vis blogėja.

Dviejose naujausiose Komisijos ataskaitose⁴ nurodyta keletas problemų, kurios trukdo ekonomikai augti. **Vidaus paklausa** išlieka maža, todėl po krizės Europos įmonėms sunku plėtoti veiklą savo šalių rinkose ir prekiauti ES. Apskritai ES **verslo aplinka** pagerėjo, tačiau pažanga vis dar nevienodo lygio. Nelanksti administravimo ir reglamentavimo aplinka, kai kurių darbo rinkų sąstingis ir silpna integracija į vidaus rinką vis dar riboja įmonių, ypač MVĮ, augimo galimybes. **Investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas** išlieka pernelyg mažos, o tai stabdo būtiną mūsų pramonės pagrindo modernizavimą ir kenkia ES konkurencingumui ateityje. ES įmonės už **energiją moka** daugiau nei daugelis mūsų pagrindinių konkurentų⁵ ir patiria sunkumų norėdamos priimtinomis sąlygomis **gauti pagrindinių išteklių**, pvz., žaliavų, kvalifikuotos darbo jėgos ir kapitalo.

Atsižvelgdama į tai, Komisija laikėsi integruotos pramonės politikos principo, nustatyto 2010 m. ir 2012 m. pramonės politikos komunikatuose⁶, ir Europos semestro kontekste išleido valstybėms narėms skirtas augimo skatinimo rekomendacijas. Norint ateityje užtikrinti konkurencingumą ir sudaryti didesnes augimo galimybes, būtina **visiškai įgyvendinti** šį politikos principą Europos ir nacionaliniu lygmenimis. Kad politiniai veiksmai būtų veiksmingi, jie turi būti tinkamai koordinuojami ir nuosekliai taikomi pradedant regioniniu ir baigiant ES lygmeniu.

Šiame komunikate, kuriame prisidedama prie Europos Vadovų Tarybos debatų dėl pramonės politikos, **nustatyti pagrindiniai Komisijos pramonės politikos prioritetai**. Remiantis metine augimo apžvalga jame apžvelgiami jau įgyvendinti veiksmai ir siūlomi nauji veiksmai, kuriais siekiama paspartinti šių prioritetinių tikslų pasiekimą. **Komunikate atskleidžiama, kad pramonės politika ir kitos ES politikos sritys palaipsniui vis labiau integruojamos, kaip nurodyta 2010 m. pavyzdiniame komunikate dėl pramonės politikos, todėl ši integravimo procesą privalu tęsti. Tačiau svarbiausia, kad šiame**

³ Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad nors nuo 2007 m. kai kuriose šalyse (Slovakijoje, Lietuvoje, Austrijoje, Vokietijoje ir Nyderlanduose) gamybos dalis BVP padidėjo, kitose šalyse ji sumažėjo.

⁴ 2013 m. Europos konkurencingumo ataskaita *Towards knowledge-driven Reindustrialisation* („Siekiant žiniomis pagrįstos reindustrializacijos“), paskelbta adresu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/european-competitiveness-report/files/eu-2013-eur-comp-rep_en.pdf, ir *Member states Competitiveness Performance and Implementation of EU Industrial Policy* („Valstybių narių konkurencingumo rodikliai ir ES pramonės politikos įgyvendinimas“), paskelbta adresu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/files/scoreboard-2013_en.pdf.

⁵ Didėja išorės konkurentų mokamų elektros energijos ir dujų kainų skirtumai (svarbi išimtis – Japonija).

⁶ 2012 m. spalio 10 d. Komisijos komunikatas COM(2012) 582 *final* „Stipresnė Europos pramonė ekonomikos augimui ir atsigavimui skatinti. Komunikato dėl pramonės politikos atnaujinimas“ ir 2010 m. spalio 28 d. Komisijos komunikatas KOM(2010) 614 galutinis „Integruota globalizacijos eros pramonės politika. Didžiausias dėmesys – konkurencingumui ir tvarumui“. Kai kurios valstybės narės, pvz., Prancūzija, Ispanija, Vokietija arba Jungtinė Karalystė, pastaraisiais metais taip pat nustatė nacionalinio ir regioninio lygmens pramonės politiką ir strategijas.

komunikate pabrėžiama visapusiško ir veiksmingo pramonės politikos įgyvendinimo ES svarba ir siekiama palengvinti šį procesą.

Įgyvendinant konkurencingumui padidinti skirtas reformas valstybėms narėms teks pagrindinis vaidmuo. Kuriamos naujos priemonės, kaip antai Partnerystės siekiant ekonomikos augimo, darbo vietų kūrimo ir konkurencingumo, gali būti labai naudingos siekiant, kad šių reformų įgyvendinimas būtų veiksmingesnis.⁷

2. INTEGRUOTA BENDROJI EUROPOS RINKA. ĮMONĖMS IR GAMYBAI PALANKIOS APLINKOS SUKŪRIMAS

Vidaus rinka išlieka ES ekonominės sėkmės pagrindu. XX a. 9 dešimtmetyje vidaus rinka pakeitė Europos ekonomikos perspektyvą; pasibaigus krizei vidaus rinka galėtų dar kartą atlikti šią funkciją ir atgaivinti ES ekonomiką, padarydama ES patrauklesne prekių gamybos ir paslaugų teikimo vieta.

Vidaus rinka ES įmonėms suteikiama didelė vidaus rinka, padedama didinti gamybos našumą mažesnėmis žaliavų sąnaudomis sudarant galimybę diegti veiksmingus verslo procesus ir didinama inovacijų grąža. Tačiau vidaus rinka vis dar turi didelių augimo galimybių, o dar labiau supaprastinus vidaus rinkos taisykles galima padidinti ekonomikos našumą. Sustiprinus vidaus rinką galima paspartinti technologinę pažangą. Norint padidinti našumą, labai svarbu integruoti ES įmones į regionines ir pasaulines vertės grandines. Tinkamai ir laiku parengus Europos standartus bus paspartinta inovacijų sklaida, o ES reformos intelektinės nuosavybės teisių srityje taip pat paskatins kūrybingumą ir inovacijas. Tačiau norint iki galo išnaudoti vidaus rinkos teikiamas galimybes būtina geriau integruoti infrastruktūrų tinklus, geriau įgyvendinti ir supaprastinti prekėms ir paslaugoms taikomas taisykles ir įdiegti nuspėjamą bei stabilią reglamentavimo sistemą, kartu užtikrinant modernų ir veiksmingą viešąjį administravimą.

2.1. Tinklų integravimo užbaigimas. Informacijos tinklai, energetika ir transportas

Vidaus rinka negali sklandžiai veikti be integruotos infrastruktūros. II bendrosios rinkos akte siūlomi keturi veiksmų, kuriais siekiama paskatinti jūrų, oro ir geležinkelių transporto plėtrą, ir iniciatyva, skirta trečiajam energetikos paketui įgyvendinti ir vykdymo užtikrinimui pagerinti siekiant liberalizuoti ir integruoti Europos energijos rinkas. 2013 m. pradžioje Komisija pasiūlė ketvirtąjį geležinkelių dokumentų rinkinį, kuriuo siekiama padėti geležinkelių įmonėms patekti į ES rinką ir joje vykdyti veiklą.⁸ Jūrų sektoriuje Komisija

⁷ Šiais valstybių narių sudarytais tarpusavio susitarimais būtų galima padėti įgyvendinti atitinkamus pramonės politikos aspektus, kurie atspindi ekonominės politikos prioritetus, nustatytus Europos Vadovų Tarybos bendroje valstybių narių ir euro zonos ekonominės padėties analizėje, remiantis konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis.

⁸ Šis dokumentų rinkinys – svarbus žingsnis siekiant sukurti veikiančią bendrą Europos geležinkelių erdvę, kurioje labai įvairius individualiems poreikiams pritaikytus riedmenis pakeis standartiniai traukiniai ir

planuoja nuo 2013 m. liepos mėn. supaprastinti laivams taikomus muitinės formalumus, taip sumažinant biurokratiją, laukimo laiką uostuose ir padarant šį sektorių konkurencingesnį. Be to, Komisija imasi aktyvių veiksmų siekdama užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų laikomasi Bendro Europos dangaus išsipareigojimų.⁹ **Kol kas vėluojama patvirtinti šias iniciatyvas, jas iki galo įgyvendinti ir (arba) užtikrinti jų vykdymą.**

Norint sukurti energijos vidaus rinką, reikia, kad valstybės narės iki galo įgyvendintų susijusią teisinę sistemą ir kad būtų integruoti **energetikos tinklai**, nes taip būtų paskatinta konkurencija vidaus rinkoje ir sumažėtų energijos išlaidos Europos įmonėms. Norint modernizuoti Europos energetikos infrastruktūrą ir sujungti energijos „salas“, taip sudarant galimybę užtikrinti energijos srautus vidaus rinkoje, suteikti ES pramonei didesnę tiekimo saugumą ir sumažinti kainas, būtinos didelės investicijos.¹⁰

ES infrastruktūra turi patenkinti socialinius poreikius ir būti technologiškai pažangi. **Netaršių transporto priemonių ir laivų** atsiradimas yra svarbus iššūkis ES pramonei, siekiančiai išsaugoti savo konkurencinę padėtį. Ši pažanga priklauso nuo naujų technologijų pasiūlos ir naudotojams reikalingos infrastruktūros įrengimo. Priėmus siūlomą direktyvą¹¹ dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo, valstybės narės bus įpareigosotos sukurti minimalią alternatyviųjų degalų infrastruktūrą, apimančią bendruosius sąsajos standartus atitinkančius elektros įkrovimo punktus.

Komisija ragina Tarybą ir Europos Parlamentą patvirtinti šį pasiūlymą 2014 m. pradžioje.

Kaip nurodyta 2013 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadose, skaitmeniniai produktai ir paslaugos yra labai svarbūs Europos pramonės pažangos veiksniai. Siekdama padėti plėtoti ryšių paslaugas, 2013 m. rugsėjo mėn. Komisija pasiūlė plataus užmojo bendros telekomunikacijų rinkos kūrimo programą, kuria siekiama paskatinti investicijas ir veiksmus, skirtus reglamentavimo skirtumams Europos Sąjungoje dar labiau sumažinti ir konkurencijai plačiajuosčio ryšio paslaugų sektoriuje paskatinti.

geležinkelių komponentai ir bus modernizuotos geležinkelio transporto priemonių autorizacijos procedūros. Įgyvendinti šį procesą padės bendra įmonė *Shift2Rail*, telksianti valstybines ir privačias lėšas, siekdama paspartinti naujų technologijų ir sprendimų kūrimą ir diegimą.

⁹ Norint ateityje atverti rinką krovininių vežimo kelių transportu sektoriuje, būtina geriau užtikrinti patekimo į rinką nuostatų įgyvendinimą. Jau pradėtos derinti krovininių vežimo kelių transportu saugos ir techninės taisyklės, kuriomis bus padėtas pagrindas galimam šio sektoriaus liberalizavimui ES lygmeniu.

¹⁰ 2013 m. spalio 14 d. Komisija patvirtino 248 svarbiausių energetikos infrastruktūros projektų, kuriems, remiantis naujomis transeuropinės energetikos infrastruktūros (TEN-E) gairėmis, bus taikomos spartesnės ir veiksmingesnės leidimų suteikimo procedūros ir patobulintas reglamentavimas, sąrašą. Be to, 2013 m. gruodžio mėn. Taryba ir Europos Parlamentas susitarė dėl **Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP)** – 33,2 mlrd. EUR fondo, iš kurio bus finansuojamas Europos transporto, energetikos ir skaitmeninių tinklų tobulinimas ir pritraukiamos tam reikalingos investicijos. EITP padės sukurti labai efektyvius aplinką tausojančius visą Europą apimančius tarpusavyje sujungtus tinklus. Įgyvendinant EITP, 5,85 mlrd. EUR skirta transeuropinės energetikos infrastruktūros plėtojimui 2014–2020 m.; tai padės integruoti rinką ir padidinti tiekimo saugumą ES energetikos sistemoje.

¹¹ 2013 m. sausio 24 d. pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo (COM(2013) 18 *final*).

Be infrastruktūros plėtros, naujų galimybių teikia ir naujus iššūkius pramonei kelia **informacinių ir ryšių technologijų** susilieėjimas su energetikos ir logistikos tinklais. Norint padėti įmonėms vykdyti savo veiklą, būtina išplėtoti skaitmeninėmis technologijomis pagrįstus tinklus padidinant jų saugumą ir pajėgumą. Jau matomos pirmosios šių pokyčių pasekmės, kurios kartu taps rinkos galimybėmis, ypač pagrindinių pažangiųjų technologijų srityje. Diegiant pažangiuosius tinklus taip pat reikės nustatyti specialią reglamentavimo sistemą ir sukurti atitinkamus sąveikos standartus. ES, valstybės narės, regionai ir pramonė privalo atlikti tam tikrą vaidmenį skatindami verslo procesų skaitmeninimą ir plėtodami skaitmeninės darbotvarkės pramoninį aspektą.

Kosmoso infrastruktūros ir susijusios pramonės ir paslaugų sektoriams skirtos taikmenos suteikia galimybę didinti pramonės konkurencingumą, užtikrinti augimą ir kurti darbo vietas. ES privalo atlikti svarbų vaidmenį šioje srityje, nes dėl kosmoso projektų brangumo valstybėms narėms ekonomiškai naudingiau drauge investuoti ir drauge naudotis jų teikiamomis galimybėmis. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir paskirtosiomis organizacijomis bei agentūromis (pvz., Europos kosmoso agentūra ir Europos GNSS agentūra), įgyvendindama kitą daugiametę finansinę programą baigs kurti kosmoso infrastruktūras pagal savo pavyzdinius projektus „Galileo“ ir „Copernicus“. Ji pasiūlys taisykles, pagal kurias būtų sudarytos jų komercinio naudojimo technologinės ir teisinės sąlygos.

Komisija ragina Tarybą ir Parlamentą remiantis Komisijos pateiktais pasiūlymais pirmumo tvarka priimti ir įgyvendinti pirmiau minėtas priemones ir teisės aktus dėl ES informacinių, energetikos, transporto, kosmoso ir ryšių tinklų.

Šių infrastruktūrų diegimo vilkinimas pakenks mūsų konkurencingumui ateityje. Kadangi dabartinė ekonominė aplinka nėra palanki ilgalaikėms investicijoms, Komisija, siekdama palengvinti šių infrastruktūros projektų įgyvendinimą, toliau naudosis **projektų obligacijomis**.

2.2. Atvira ir integruota prekių ir paslaugų vidaus rinka

Naują postūmį rinkų integravimui Europos Sąjungoje Komisija suteikė priėmusi I ir II bendrosios rinkos aktus; Komisija ragina teisės aktų leidėjus patvirtinti pasiūlymus šiose srityse, ypač dėl tokių iniciatyvų, kaip dokumentų rinkinys, kuriuo reglamentuojama rinkos priežiūra ir produktų sauga.

Komisija ir toliau aktyviai remia vientisą prekių rinką. Pramoninių prekių vidaus rinkos apžvalga parodė, kad pramoninių prekių vidaus rinka pajėgi siekti šio tikslo¹². Pramonei šios rinkos kūrimas buvo naudingas ir ES vidaus prekyba pagamintomis prekėmis per daugelį metų išaugo.

¹² 2014 m. sausio 22 d. Komisijos komunikatas COM (2014) 25 *final* „Pramonės gaminių vidaus rinkos vizija“.

Pagal bendros ekologiškų produktų rinkos iniciatyvą siūlomas veiksmų rinkinys, kuriuo siekiama išspręsti problemas, susijusias su laisvu šių produktų judėjimu.¹³ Tačiau, jeigu valstybės narės nesiims tolesnių dabartinės sistemos įgyvendinimo veiksmų, verslas ir toliau be reikalo turės didesnių išlaidų ir susidurs su sąnaudų skirtumu, kuris kels grėsmę augimui. Komisija pasirūpins, kad būtų užtikrintas suderinimo reikalavimų vykdymas ir, svarbiausia, kad daugiausia **pastangų būtų dedama siekiant įgyvendinti teisinę sistemą ir užtikrinti jos nuostatų įgyvendinimą** bei palengvinti MVĮ dalyvavimą vidaus rinkoje.

Komunikate „Pramonės gaminių vidaus rinkos vizija“ išdėstyti veiksmai, kuriais galima sukurti labiau integruotą vidaus rinką patobulinant esamą reglamentavimo sistemą. Komisija apsvaistys galimybę parengti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl to, kaip racionalizuoti ir suderinti ekonomines administracinio ar civilinio pobūdžio sankcijas, skiriamas už derinamųjų Sąjungos teisės aktų nesilaikymą, siekiant visoje pramonės produktų vidaus rinkoje užtikrinti vienodas sąlygas visoms įmonėms. Siekiant padidinti paramą MVĮ vidaus rinkoje ir toliau plėtoti finansinių išteklių parūpinimo pagalbą, padidinti šių įmonių energijos vartojimo ir išteklių naudojimo efektyvumą bei pagerinti MVĮ inovacijų vadybos gebėjimus, bus stiprinamas Europos įmonių tinklas.

Pramonės atstovai parduoda ir prekes, ir paslaugas. Norint užtikrinti Europos pramonės konkurencingumą, tebėra svarbu iki galo įgyvendinti Paslaugų direktyvą. Akivaizdžiai nėra tarpusavyje suderintas prekių ir paslaugų rinkų integravimas, ir kad pramonė galėtų veiksmingai atsinaujinti, **būtina geriau užtikrinti geresnį paslaugų vidaus rinkos veikimą.**¹⁴

Pasiekta daug, tačiau valstybės narės vis dar privalo įgyvendinti reformas ir pagerinti vidaus rinkos nuostatų įgyvendinimą kai kuriuose srityse. Jau 2012 m. komunikate¹⁵ Europos Komisija ragino valstybes nares dėti papildomų pastangų siekiant plačiu mastu įgyvendinti Paslaugų direktyvą. Visiškai įgyvendinus Paslaugų direktyvą vidaus rinka veiktų daug sklandžiau, o tai būtų ypač naudinga mažoms ir vidutinio dydžio šalims bei vartotojams. Padidėjus konkurencingumui būtų galima gauti papildomos bendros ekonominės naudos – maždaug 2,6 proc. ES BVP. Pažanga stebima Europos semestro kontekste; siekdama politiniu požiūriu suderintų tikslų, Komisija užmezgė dialogą su valstybėmis narėmis.

Labiau integruota paslaugų vidaus rinka turėtų teigiamos įtakos pramonės konkurencingumui, ypač verslo paslaugų srityje, kurioje sukurama apie 12 proc. ES sukuriamos pridėtinės vertės. Tai yra geras srities, į kurią įtraukus pramonės konkurencingumą būtų galima padidinti bendrą ES ekonomikos konkurencingumą, pavyzdys. Rengiant ir įgyvendinant

¹³ Pagal šią iniciatyvą siūlomi bendri metodai, skirti produktų ir organizacijų ekologiškumui įvertinti. Teikiant palyginamą ir patikimą su produktais susijusią aplinkosaugos informaciją, bus lengviau visoje ES integruoti šių produktų rinkas.

¹⁴ Bendrosios rinkos integravimo ataskaitą galima rasti adresu <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0785:FIN:LT:PDF>.

¹⁵ 2012 m. birželio 8 d. Komisijos komunikatas COM (2012) 261 *final* „Partnerystė siekiant augimo paslaugų sektoriuje 2012–2015 m.“.

pramonės politikos strategijas turėtų būti deramai atsižvelgta į verslo paslaugas. Paskelbusi 2012 m. komunikatą dėl pramonės politikos, 2013 m. pradžioje Komisija įsteigė aukšto lygio verslo paslaugų srities darbo grupę. Šiai grupei paskelbus savo rekomendacijas 2014 m. kovo mėn., Komisija išnagrinės poreikį imtis papildomų veiksmų.

Neseniai atnaujinta **Europos standartizacijos sistema** bus atidžiai stebima siekiant įvertinti, ar ją reikia papildomai pritaikyti prie sparčiai kintančios aplinkos, kad ji galėtų toliau padėti siekti prie Europos strateginių tikslų, pirmiausia pramonės politikos, paslaugų, inovacijų ir technologinės plėtros srityje.

Be to, norint skatinti inovacijas ir naujų technologinių sričių plėtrą, labai svarbu nustatyti veiksmingus standartus ir apsaugoti intelektinę nuosavybę (sudarančią 50 proc. viso ES nematerialaus turto). **Komisija atidžiai seks vykstančius debatus dėl intelektinės nuosavybės teisių naudojimo ir vaidmens standartuose ir įvertins, ar šiam klausimui spręsti reikia specialios iniciatyvos.**

2.3. ES verslo aplinka, reglamentavimo sistema ir viešasis administravimas

ES konkurencinis pajėgumas visada buvo grindžiamas tvaria nuspėjama institucine aplinka, kokybiška infrastruktūra, stipria technologinių žinių baze ir sveika bei išsilavinusia darbo jėga. Europa tradiciškai gerai vertinama kaip verslo ir pramoninės gamybos vieta, tačiau dabar, palyginti su kitais pasaulio regionais, jos konkurencingumas mažėja.¹⁶

Tai, kad vidaus rinka (ypač paslaugų srityje) nėra visiškai integruota, yra reikšminga našumo didinimo kliūtis. Apskritai Europa nepajėgė pakankamai gerai prisitaikyti prie kintančių aplinkybių. Administracinė našta ir reglamentavimo sudėtingumas šalinami pernelyg lėtai ir netolygiai, o kai kurios darbo rinkos yra nepakankamai lanksčios. Finansinio įsiskolinimo mažinimas kilus finansų krizei tebeveikia verslo nuotaikas ir stabdo tolesnes investicijas, naujų paskolų suteikimą įmonėms ir taip apsunkina ES pramonės modernizavimą.

Komisija, visų pirma pasinaudodama Europos semestro procesu ir pagal SESV 173 straipsnį valstybių narių teikiama konkurencingumo ataskaita, reguliariai stebi ES konkurencingumo rodiklius ir verslo aplinką. Naujausiose ataskaitose įžvelgiama gerėjimo požymių, nes pradeda duoti rezultatų struktūrinės reformos, tačiau įvairių valstybių narių pažanga išlieka nevienoda.

Siekiant įvertinti verslo aplinkos gerėjimo poveikį faktiniams valstybių narių konkurencingumo rodikliams ir nustatyti aiškią šių elementų sąsają, nuo 2014 m. bus patobulinta **pagal SESV 173 straipsnį teikiama valstybių narių konkurencingumo rodiklių ir politikos ataskaita**; bus išplėsta Komisijos metinių ataskaitų aprėptis, kad būtų

¹⁶ 2008 m. Pasaulio Banko pranešime „Verslo veikla“ į pirmąjį dvidešimtuką įtrauktos aštuonios valstybės narės, iš jų trys pateko į pirmąjį dešimtuką. 2013 m. į pirmąjį dvidešimtuką pateko tik šešios valstybės narės, į pirmąjį dešimtuką – dvi.

galima stebėti valstybių narių pastangas įtraukti pramonės konkurencingumo aspektus į kitas politikos sritis.¹⁷

ES lygmeniu Komisija toliau gerina teisės aktų ir reglamentavimo aplinkos kokybę, kad užtikrintų didesnę teisės aktų ir reglamentavimo aplinkos tinkamumą, stabilumą ir nuspėjamumą. Įgyvendinus **Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą** (REFIT) ir sumažinus dešimt didžiausių reglamentavimo našų (verslo organizacijų ir suinteresuotųjų asmenų vertinimu), bus supaprastinti ES teisės aktai ir sumažinta įmonėms tenkanti reglamentavimo našta. Į Komisijos atliekamus visų svarbiausių pasiūlymų, turinčių didelės įtakos konkurencingumui, poveikio vertinimus įtrauktas **konkurencingumo tikrinimas**. Siekiant galutinai įvertinti bendras sąnaudas, kurių pramonės sektoriai turi dėl įvairių nacionalinės ir ES teisės aktų rinkinių taikymo, įvairiuose sektoriuose (plieno, aliuminio) atlikti **bendrų sąnaudų vertinimo tyrimai**; juos numatoma atlikti ir kituose sektoriuose (pvz., cheminių medžiagų ir miško žaliavų pramonėje). 2014 m. bus baigta naftos perdirbimo sektoriui taikomų teisės aktų **tinkamumo patikra**. Ateityje Komisija, pasinaudodama tinkamumo patikromis ir bendrų sąnaudų vertinimais, nuosekliai atliks išsamias kiekvienos svarbios vertės grandinės konkurencingumo ir reglamentavimo sistemų apžvalgas.¹⁸

Komisija ragina valstybes nares imtis panašių priemonių nacionaliniu lygmeniu, taip padedant užtikrinti, kad politinėmis pastangomis visoje ES būtų padidintas konkurencingumas. Komisija stebės pažangą šioje srityje.

28 valstybių narių viešojo administravimo institucijos laikosi labai įvairaus požiūrio į privatųjį sektorių. Siekdama visoms valstybėms narėms sudaryti galimybę pasinaudoti kitų patirtimi, Komisija pristatys iniciatyvą dėl **ekonomikos augimui palankaus viešojo administravimo**, pateikdama išsamių geriausios viešojo administravimo patirties pavyzdžių iš visos ES, pirmiausia susijusių su e. valdžios priemonėmis ir viešuoju pirkimu.

3. PRAMONĖS MODERNIZAVIMAS. INVESTICIJOS Į INOVACIJAS, NAUJAS TECHNOLOGIJAS, GAMYBOS PRIEMONES IR ĮGŪDŽIUS

Turėdamos menkus gamtos ir energijos išteklius ir keldamos plataus užmojo socialinius ir ekologinius tikslus, ES įmonės negali konkuruoti siūlydamos pigius prastos kokybės produktus. Norėdamos konkuruoti pasaulinėse rinkose, jos privalo diegti naujoves, didinti našumą, efektyviai naudoti išteklius ir kurti didelę pridėtinę vertę. Europos lyginamasis pranašumas pasaulio ekonomikoje ir toliau bus grindžiamas didelės pridėtinės vertės

¹⁷ Žr. 2013 m. gruodžio 2–3 d. Konkurencingumo tarybos išvadas.

¹⁸ Be to, siekiant palengvinti konkrečioms sritims taikomų teisės aktų įgyvendinimą, imtasi ir kitų iniciatyvų. Pavyzdžiui, atliekama ES teisės aktų dėl atliekų peržiūra, kuria siekiama užtikrinti jų aiškumą, sudaryti geresnes jų įgyvendinimo užtikrinimo sąlygas ir palengvinti antrinių žaliavų perdirbimą.

prekėmis ir paslaugomis, veiksmingu vertės grandinių valdymu ir galimybe patekti į viso pasaulio rinkas. Taigi inovacijos ir technologinė pažanga išliks pagrindinis ES pramonės konkurencingumo veiksnys. Todėl reikia dėti papildomų pastangų, kad būtų pasiektas strategijos „Europa 2020“ tikslas 3 proc. BVP skirti moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai (MTTP).

Didinant Europos pramonės našumą visų pirma daugiausia reikšmės teikiama skaitmeninėms technologijoms. Dėl jų gebėjimo lemti pokyčius ir didėjančios įtakos visiems sektoriams keičiasi tradiciniai verslo ir gamybos modeliai, taigi pramonės atstovai pradės kurti naujus produktus ir ypač diegti naujoves paslaugų srityje (vadinamasis „paslaugų išsigalėjimas pramonėje“). Pasaulio ekonomika pereina prie skaitmeninių technologijų, todėl į pramonės politiką turi būti įtrauktos naujos technologinės galimybės, pvz., debesijos kompiuterijos, didelių duomenų rinkinių ir duomenų vertės grandinių plėtra, nauji interneto, pažangiųjų gamyklų, robotų, trimačio spausdinimo ir projektavimo pritaikymo pramonėje būdai.

3.1. Investicijų į inovacijas ir naujas technologijas skatinimas

Nuo ekonomikos krizės pradžios smarkiai sumažėjusios investicijos į inovacijas kelia didelę grėsmę Europos pramonės ateičiai.

Komisija, norėdama paskatinti investicijas į inovacijas, vis daugiau politinių, reglamentavimo ir finansinių svertų perduoda į valstybių narių rankas. Pagal **programą „Horizontas 2020“**, visų pirma pagal jos pramonės pirmavimo prioritetą, bus skirta beveik 80 mlrd. EUR moksliniams tyrimams ir inovacijoms. Tai reiškia, kad bus teikiama parama pagrindinėms pažangiosioms technologijoms, kurios sukurs naujas pasaulines vertės grandines, padidins išteklių vartojimo efektyvumą ir pakeis tarptautinį darbo pasidalijimą. Siekiant palengvinti mokslinių tyrimų rezultatų komercializaciją, pagal programą „Horizontas 2020“ taip pat bus finansuojami lengviau rinkoje realizuojami pirminiai pavyzdžiai ir parodomieji projektai, nei tie, kurie buvo finansuojami iki šiol. Esminis naujosios bendrosios programos elementas yra tai, kad svarbiausiose pramonės srityse kuriant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę suvienijamos jėgos su privačiuoju sektoriumi, taip siekiant pritraukti daugiau privačių investicijų.

Be to, patvirtinus naują – 2014–2020 m. – daugiametę finansinę programą, bent 100 mlrd. EUR iš Europos struktūrinių ir investicinių (ESI) fondų bus skirta valstybėms narėms, kad šios galėtų pagal pramonės politikos prioritetus finansuoti investicijas į inovacijas. 2014–2020 m. **ESI fondų** investicijos į inovacijas bus grindžiamos **pažangiosios specializacijos** principu, kad valstybės narės ir regionai galėtų daugiau investuoti į savo lyginamuosius pranašumus ir kad būtų skatinamas visą Europą apimančių vertės grandinių kūrimas. Daugelis valstybių narių ir regionų siūlomų pažangiosios specializacijos strategijomis grindžiamų temų yra susijusios su šešiomis strateginėmis sritimis, nustatytomis remiantis pramonės politika; taip regionams suteikiama galimybė naudotis išsamiau finansinių priemonių rinkiniu.

Kadangi valstybės narės vis labiau siekia skatinti investicijas į strategines pramonės šakas, Komisija, siekdama sutelkti kritinę paklausą ir padidinti išteklių paskirstymo efektyvumą ir visapusiškai atsižvelgdama į konkurencijos ir vidaus rinkos nuostatas, **atnaujina valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms programą ir keičia viešojo pirkimo taisykles.**

Pagrindinė priežastis, kodėl Komisija nusprendė 2012 m. komunikate dėl pramonės politikos nustatyti šias šešias sritis, kuriose turėtų būti skatinamos investicijos, buvo poreikis paspartinti investicijas į proveržio technologijų diegimą sparčiai besivystančiose srityse.

Šios strateginės, tarpusavyje susijusios sritys yra pažangioji gamyba, pagrindinės pažangiosios technologijos, netaršios transporto priemonės ir transportas, biologiniai produktai, statyba ir žaliavos, pažangieji elektros energijos tinklai. Prieš metus įsteigtų šešių darbo grupių darbas padėjo Komisijai nustatyti inovacijų galimybes ir kliūtis, dėl kurių būtina imtis papildomų politinių priemonių. Remdamasi šiuo darbu **Komisija sieks įgyvendinti šiuos prioritetus:**

- **pažangioji gamyba:** įsteigti žinių ir inovacijos bendrijos pridėtinę vertę kuriančios gamybos klausimams spręsti ir įtvirtinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę efektyviu išteklių ir energijos vartojimu, ateities gamyklomis, fotonika ir robotika pagrįstos tvarių procesų pramonės srityje, taip didinant Europos gamybos sektoriaus inovacinį pajėgumą ir konkurencingumą. Atsižvelgiant į didėjančią pramoninio interneto svarbą, darbo ateityje pirmenybė bus teikiama skaitmeninių technologijų integravimui į gamybos procesą. Gamybos procese vis dažniau bus naudojami dideli duomenų rinkiniai;¹⁹
- **pagrindinės pažangiosios technologijos (PPT):** ši darbo grupė nustato galimus Europai svarbius įvairių sričių PPT projektus, pvz., susijusius su baterijomis, pažangiosiomis medžiagomis, didelio našumo gamybos arba pramoniniais biologiniais procesais, sudarydama palankesnes sąlygas MVĮ visoje Europoje naudotis technologijų infrastruktūra ir toliau nagrinėdama susitarimo memorandumo pasirašymo su Europos investicijų banku galimybes;
- **biologiniai produktai:** sudaryti galimybes pasaulinėmis rinkos kainomis įsigyti biologinių produktų gamybai reikalingų tvarių žaliavų. Tam reikės biomasės naudojimo srityje taikyti pakopų principą ir pašalinti galimus alternatyviems naudojimui būdams

¹⁹ Žr. netrukus pasirodysiantį Komisijos tarnybų darbinį dokumentą *Advancing Manufacturing – Advancing Europe* („Gamybos pažanga – Europos pažanga“).

reikalingos biomasės paskirstymo iškraipymus, galinčius atsirasti taikant pagalbos ir kitas priemones, kuriomis skatinama naudoti biomasę kitoms reikmėms (pvz., energijos);²⁰

- **netaršios transporto priemonės ir transportas:** priimti ir visapusiškai įgyvendinti Komisijos pasiūlymą dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo, įgyvendinti ekologiškų transporto priemonių ir kitas programos „Horizontas 2020“ iniciatyvas, pagal kurias remiamas netaršus ir efektyviai energiją vartojantis transportas, siekti nustatyti pasaulinius elektrinių automobilių standartus ir įgyvendinti pagal veiksmų planą „CARS 2020“ nustatytus prioritetus;
- **tvari statyba ir žaliavos:** įsteigti 25 mlrd. EUR EIB paskolų fondą, skirtą energijos vartojimo efektyvumui gyvenamuosiuose namuose užtikrinti, ir geriau perdirbti bei tvariau tvarkyti atliekas statybos sektoriuje;
- **pažangieji elektros energijos tinklai ir skaitmeninės infrastruktūros:** nustatyti tolesnius pažangiųjų elektros energijos tinklų sudedamųjų dalių kūrimo tikslus, peržiūrėti ir išplėsti standartizavimo įgaliojimus, kurti veiksmingumo rodiklius ir su jais susijusias gaires.²¹ Atsižvelgiant į augančią pramoninio interneto svarbą, prioritetinė sritis yra tam skirtos infrastruktūros ir prisijungimo programinės įrangos sukūrimas; tai turėtų padėti integruoti didelio našumo procesus, įskaitant debesijos kompiuteriją.

Remdamasi darbo grupių darbu, Komisija valstybėms narėms siūlo derinant regioninės ir pramonės politikos priemones sukurti pažangiosios specializacijos platformas ir taip padėti regionams išplėtoti pažangiosios specializacijos programas, įmonėms ir branduoliams padedant užmegzti tarpusavio ryšius ir sudarant galimybę naudotis naujomis technologijomis ir rinkos teikiamomis galimybėmis.

Be to, remdamasi Europos pramonės stipriosiomis savybėmis ir pagrindinėmis vertybėmis, Komisija ištirs pramonės veiklos sritis, kuriose, tikėtina, Europa turės lyginamąjį pranašumą. Be to, per Europos semestrą atliekamo vertinimo kontekste vis svarbesnį vaidmenį atliks investavimo tendencijų stebėjimas.

3.2. Gamybos ir išteklių naudojimo efektyvumo didinimas ir geresnių galimybių naudotis įperkamomis gamybos žaliavomis sudarymas

²⁰ Pakopų principų aprašymas ir paaiškinimas pateiktas adresu

http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/201202_commission_staff_working.pdf (Komisijos tarnybų dokumentas, pridėtas prie Komisijos komunikato dėl bioekonomikos strategijos, žr. 25–26 p., 1.3.3.1 skirsnio antrąją pastraipą) ir

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0201+0+DOC+PDF+V0//LT> (Europos Parlamento nuomonė dėl Komisijos komunikato dėl bioekonomikos strategijos, žr. 28 punktą, 6–7 p.).

²¹ Neseniai Komisija du pažangiųjų elektros energijos tinklų projektus pasirinko kaip transeuropinės energetikos infrastruktūros kūrimo bendrosios svarbos projektus.

ES įmonėms turi būti suteikta galimybė tvariai ir geriausiomis įmanomomis sąlygomis naudotis pagrindinėmis žaliavomis, tačiau kapitalo, energijos ir žaliavų rinkose vis dar kyla didelių problemų.

a) Galimybė gauti finansavimą

Finansų rinkose įgyvendinus reglamentavimo reformas, pagrįstą pinigų politiką ir naują priežiūros struktūrą, bankų sąjungai pavyko atkurti finansinį stabilumą. Tačiau dėl bankų taikomo finansinio įsiskolinimo mažinimo įmonėms, ypač valstybių narių, kurioms krizė padarė labai didelę žalą, MVĮ, sunkiau pasiskolinti iš bankų.

Politikos priemonėmis padedama mažinti konkretiems tikslams reikalingo kapitalo poreikius. Vykdam 2014–2020 m. sanglaudos politiką įmonėms bus toliau teikiamas finansavimas naudojantis finansinėmis priemonėmis. Naujuoju programavimo laikotarpiu numatoma ne tik galimybė naudotis tradicinėmis finansinėmis priemonėmis, nustatytoms nacionaliniu ir (arba) regioniniu lygmenimis ar tarpvalstybiniu lygmeniu, bet ir galimybė ištekliais papildyti Sąjungos lygmeniu nustatytą finansinę priemonę. Tai apima ir MVĮ iniciatyvą – 2013 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos prašymu parengtą rizikos pasidalijimo priemonę su ES garantijomis. Tai **Komisijos ir EIB pasiūlytos iniciatyvos**, pagal kurią valstybės narės galės savanoriškai naudotis ESI fondais finansinėms priemonėms, kuriomis bus teikiamos paskolos MVĮ, finansuoti, rezultatas. **Valstybės narės raginamos nacionaliniais asignavimais prisidėti prie Europos struktūrinių ir investicinių fondų pagal šią iniciatyvą**, kad ši priemonė įgytų kritinę masę ir turėtų reikšmingą poveikį skolinimo MVĮ augimui.

Patvirtinus programas COSME ir „Horizontas 2020“, viešojo sektoriaus fondų finansinį pajėgumą taip pat padidins investicijos į nuosavą kapitalą per finansinius tarpininkus, pvz., rizikos kapitalo fondus ir gerai veikiančią Europos rizikos kapitalo rinką. Įmonių finansavimas taip pat pagerės visiškai įgyvendinus Pavėluotų mokėjimų direktyvą²². MVĮ galimybės gauti finansinių išteklių bus pagerintos naujausiais teisės aktų pakeitimais. Pavyzdžiui, **Reglamente dėl kapitalo poreikio** numatytas pataisos veiksnys, mažinantis kapitalo poreikius, susijusius su mažųjų ir vidutinių įmonių pozicijų kredito rizikos pozicijomis; pagal peržiūrėtą Finansinių priemonių rinkų direktyvą (MiFID) bus sukurtos specialios prekybos platformos, vadinamos „MVĮ augimo rinkomis“; peržiūrėtoje Skaidrumo direktyvoje panaikintas reikalavimas skelbti ketvirčio finansinę informaciją; pagal naujas Europos rizikos kapitalo fondų ir Europos socialinio verslumo fondų taisykles numatytas specialus ES pasas, skirtas į naujai įsteigtas MVĮ ir socialinį verslą investuojantiems fondų valdytojams.

Nepaisant šių priemonių, numatoma, kad galimybės gauti finansinių išteklių bus sudėtingos. Nors didelės bendrovės vis dažniau finansavimo galimybių ieško obligacijų rinkose, Europos MVĮ vis dar yra labai – gerokai labiau nei kitose pasaulio šalyse – priklausomos nuo bankų,

²² 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, paskelbta adresu <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:048:0001:0010:lt:PDF>.

kaip pagrindinio finansavimo šaltinio. Dėl krizės susiskaidė ES banko paskolų vidaus rinka, o kai kuriose šalyse neproporcingai išaugo paskolų palūkanos. **Kapitalo vidaus rinkos, kurioje MVĮ galėtų tarptautiniu lygmeniu gauti finansinių išteklių, sukūrimas – vis dar nepasiektas tikslas.**

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, toliau dedamos pastangos siekiant pagerinti paskolų suteikimo kanalus ir įvairinti finansavimo šaltinius. Padaryta pažanga įgyvendinant keletą iniciatyvų, įtrauktų į 2012 m. atnaujintą pramonės politiką. Išnagrinėjus atsiliepimus dėl **Žaliosios knygos dėl ilgalaikio Europos ekonomikos finansavimo**, bus parengti pasiūlymai dėl MVĮ finansavimo šaltinių įvairinimo ir ilgalaikio investavimo sąlygų gerinimo.

Taip pat reikės imtis papildomų priemonių, kad būtų sumažintas kai kurių įmonių finansavimo stygiaus poveikis, o Komisija toliau bendradarbiaus su EIB grupe ir rems valstybių narių dvišales iniciatyvas, kuriomis sprendžiama šio stygiaus problema.

b) Energija

Nepaisant to, kad padidėjo efektyvumas ir energijos rinkos buvo pamažu buvo atvertos konkurencijai ir todėl sumažėjo didmeninės elektros energijos ir dujų kainos, mažmeninės šių pramonei svarbių energetinių išteklių kainos padidėjo. 2008–2012 m. pramonei taikomos ES mažmeninės elektros energijos kainos kasmet vidutiniškai didėjo 3,5 proc., o dujų kainos – 1 proc. Todėl ES pramonės mokamos elektros energijos kainos yra apytikriai du kartus didesnės nei JAV ir Rusijoje, ir 20 proc. didesnės nei Kinijoje, remiantis Tarptautinės energijos agentūros duomenimis²³. Dujų kainų skirtumai dar didesni: ES dujos ES pramonei tris keturis kartus brangesnės nei JAV, Rusijos ir Indijos konkurentams, 12 proc. brangesnės nei Kinijoje, tačiau pigesnės nei Japonijoje. Tačiau pramonės vartotojų faktiškai mokamos kainos skirtingose valstybėse narėse gali skirtis.

Komunikate dėl energijos kainų ir prie jo pridėtame Komisijos tarnybų dariniame dokumente pateikiama tinkamai dokumentais pagrįsta energijos kainų ir trijų jų pagrindinių elementų, t. y. energijos savikainos, paskirstymo išlaidų ir mokesčių bei rinkliavų, įskaitant susijusias su atsinaujinančiųjų energijos išteklių rėmimu, kaitos apžvalga. Energijos savikainos elementas tebėra didžiausias, tačiau jo dalis mažėja, be to, įvairiose valstybėse narėse rodikliai gerokai skiriasi. Paskirstymo išlaidos ir mokesčiai bei rinkliavos yra pagrindiniai energijos kainų didėjimo veiksniai, sudarantys vis didesnę galutinės mažmeninės kainos dalį.²⁴

Energijos sąnaudų kaita kelia susirūpinimą dėl daug energijos vartojančių pramonės šakų konkurencingumo. Energijos sąnaudos sudaro didelę bendrų popieriaus ir spaudos produktų, chemijos pramonės gaminių, stiklo ir keramikos, geležies ir plieno, spalvotųjų metalų gamybos sąnaudų dalį, tačiau ši dalis skiriasi atsižvelgiant į gamyklą, technologiją ir šalį.

²³ Nustatant šias kainas neatsižvelgiama į kokybės skirtumus, nes ES elektros energijos tiekimas yra patikimesnis – ES šalyse elektros energijos tiekimas nutrūksta rečiau nei minėtose šalyse.

²⁴ 2014 m. sausio 22 d. Komisijos komunikatas COM (2014) 21 *final* „Energijos kainos ir sąnaudos Europoje“. Šiame komunikate išsamiau apžvelgiama energijos sąnaudų ir kainų kaita.

Pramonės konkurencingumas ir energijos vartojimo efektyvumas tebėra pagrindiniai Sąjungos tikslai, kaip pripažinta rengiant strategiją „Europa 2020“. Įgyvendinamos įvairios ES politikos strategijos, kad mūsų tikslai būtų pasiekti ekonomiškai efektyviausiu būdu.

- Kiek tai susiję su pasiūla, pagal programą „Horizontas 2020“ numatytos lėšos, kuriomis gali būti tiesiogiai finansuojami energetikos ir klimato kaitos moksliniai tyrimai ir inovacijos, pirmiausia įgyvendinant „Saugios, švarios ir efektyviai naudojamos energijos“ visuomeninį uždavinį ir pramonės pirmavimo iniciatyvas, pvz., SPIRE (Tvari procesų pramonė efektyviai naudojant išteklius ir energiją), SET (Strateginį energijos technologijų) planą ir SILC II (Antroji tvari mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų pramonės sistema“), kuriomis siekiama parengti proveržio technologijas, reikalingas su klimato kaita ir energetika susijusiems tikslams pasiekti, ir skatinti jų diegimą.
- Sukūrus visiškai integruotą energijos vidaus rinką ir padidinus konkurenciją energijos rinkose, pramoniniai vartotojai ir gyventojai mokėtų mažesnes didmenines energijos kainas.
- Toliau plėtojant veiksmingą Europos dujų ir elektros energijos ir pagrindinių pramoninių žaliavų elementų, pvz., etileno ir propileno, transportavimo infrastruktūrą, būtų galima sumažinti transportavimo išlaidas ir daug energijos vartojantiems sektoriams gresiančią riziką. Turėtų būti sujungti esami vamzdynai, pirmiausia užtikrinant jungtis su Pietų ir Rytų Europa, taip pagerinant naudingą įvairių valstybių narių pramonės sąveiką ir visoje Europoje užtikrinant didesnę energijos vartojimo efektyvumą.
- Svarbu išvengti neproporcingo energijos išlaidų didėjimo dėl mokesčių, rinkliavų ir kitų priemonių, kurias valstybės narės nustato įgyvendindamos įvairią politiką. Labai svarbu užtikrinti išlaidų efektyvumą ir padėti didinti ES konkurencingumą.

Be šio komunikato, Komisija patvirtino klimato kaitos ir energetikos dokumentų rinkinį, kuriame išdėstyta jos pozicija iki 2030 m²⁵. Išskyrus vieną dokumentą, tai ne teisėkūros procedūra priimtas dokumentų rinkinys, kuriuo remdamiesi Europos Vadovų Taryba ir Europos Parlamentas galės rengti diskusijas siekdami padėti parengti Europos Sąjungos poziciją dėl kovos su klimato kaita ir jos sąveikos su energetikos politika ir ES ekonomikos konkurencingumu.

c) Žaliavos ir išteklių naudojimo efektyvumas

ES pramonė labiausiai priklauso nuo tarptautinėse rinkose siūlomų žaliavų,²⁶ ypač neapdorotų rūdų ir metalų, tiekimo. Ji visoje vertės grandinėje (tyrinėjimo, gamybos,

²⁵ 2014 m. sausio 22 d. Komisijos komunikatas [COM\(2014\) 15 final](#) „2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija“, Pasiūlymas dėl Europos parlamento ir Tarybos sprendimo dėl Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai skirtos rinkos stabilumo rezervo sukūrimo ir veikimo, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB ([COM\(2014\) 20 final](#)), Komisijos komunikatas [COM\(2014\) 23 final](#) „Dėl angliavandenilių (kaip antai skalūnų dujų) žvalgybos ir gamybos hidraulinio ardymo dideliu skysčio kiekiu metodu ES“ ir Komisijos rekomendacija C(2014) 267 *final* „Dėl angliavandenilių (kaip antai skalūnų dujų) žvalgybos ir gamybos hidraulinio ardymo dideliu skysčio kiekiu metodu būtinųjų principų“

²⁶ Remiantis VDI (Vokietijos inžinierių asociacija) leidiniu *Cost Structure of the Manufacturing Sector* („Gamybos sektoriaus išlaidų struktūra“), išlaidos žaliavoms vidutiniškai sudaro daugiau kaip 40 proc. gamybos išlaidų. Apskaičiuota, kad padidinus išteklių naudojimo veiksmingumą žaliavų sąnaudas iki 2030 m. būtų

apdorojimo ir (arba) valymo, perdirbimo ir pakeitimo) susiduria su įvairiais sunkumais, susijusiais su pirminių ir antrinių žaliavų gavimu. Komisija nuo 2008 m. dalyvauja rengiant žaliavų strategiją („žaliavų iniciatyva“). Be to, Komisija skatina efektyvų išteklių naudojimą ir žiedinių verslo ir gamybos modelių kūrimą.

Pagal Komisijos žaliavų iniciatyvą daug dėmesio skiriama išorės aspektui, siekiant užtikrinti sąžiningą ir patikimą pasaulinio masto galimybę naudotis žaliavomis, taip visiems žaliavų prekybos subjektams užtikrinant vienodas veiklos sąlygas. ES gerai sekėsi derėtis dėl žaliavų eksporto taisyklių pasirašant dvišalius ir daugiašalius prekybos susitarimus, stebėti prekybos žaliavomis kliūtis ir užtikrinti su jomis susijusių taisyklių laikymąsi. .

Komisija toliau naudosis visomis jos galioje esančiomis priemonėmis, įskaitant šiuo metu planuojamą žaliavų diplomatiją, kad išsaugotų galimybę tvariai naudotis žaliavomis. Ypatingas dėmesys šiam klausimui bus skiriamas per vykdomas ir numatomas derybas prekybos klausimais.

Komisija **apsvarstys galimybę parengti komunikatą dėl Europos inovacijų partnerystės (EIP) žaliavų srityje**, kuriame bus paaiškinta, kaip Europos Komisija, valstybės narės, pramonė ir akademinė bendruomenė ketina kartu dirbti, kad paspartintų 2013 m. strateginio partnerystės įgyvendinimo plano vykdymą siekiant užtikrinti pažangą mokslinių tyrimų ir inovacijų, teisinės aplinkos arba standartizavimo srityje.

Konkretūs tikslai apims maždaug dešimties bandomųjų projektų įgyvendinimą siekiant remti pirminių ir antrinių žaliavų gamybos ir perdirbimo technologijas, rasti bent trijų labai svarbių ir labai retų žaliavų naudojimo būdų pakaitalus ir Europoje sukurti geresnes bendrąsias sąlygas žaliavų srityje²⁷.

Siekdama padėti pramonei imtis šių permainų, 2014 m. Komisija pateiks teisėkūros iniciatyvą dėl išteklių naudojimo efektyvumo ir atliekų. Ši iniciatyva bus grindžiama Tausiai išteklius naudojančios Europos veiksmų plano įgyvendinimo pažanga, joje bus aptarti pagrindiniai elementai, kurių reikia norint išnaudoti ES ekonomikos galimybes našumui padidinti ir sykiu naudoti mažiau išteklių bei kurti žiedinę ekonomiką. Į iniciatyvą bus įtrauktos išvados, padarytos rengiant tinkamus rodiklius ir tikslus; joje bus persvarstyti pagrindiniai ES atliekų teisės aktų tikslai (laikantis peržiūros nuostatų, įtrauktų į Pagrindų direktyvą dėl atliekų, Sąvartynų direktyvą ir Pakuočių direktyvą), atliktas atliekų srauto direktyvų *ex post* vertinimas ir įvertinti galimi būdai padidinti jų tarpusavio derėjimą.

galima sumažinti 17–24 proc. Žr. GWS ir kt. Komisijai parengtą leidinį *Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment* („Makroekonominis tvarios plėtros modeliavimas ir ekonomikos ryšys su aplinka“) (2011 m.), paskelbtą adresu http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macroecomic.pdf.

²⁷ Įgyvendindama žaliavų iniciatyvos antrąją pakopą, 2014 m. Komisija paskelbs nacionalinės naudingųjų iškasenų politikos rodiklių ataskaitą, kurioje bus pateikti valstybių narių veiklos rezultatai, susiję su leidimų išdavimu, žemės naudojimo planavimu ir viešų konsultacijų rengimu siekiant kartu su visais suinteresuotaisiais subjektais išsiaiškinti politikos galimybes, susijusias su galimybe suderinti kai kuriuos leidimų išdavimo procedūrų ir žemės naudojimo aspektus.

Be to, remdamasi preliminariais vertinimais, Komisija prireikus pasiūlys priemones, kuriomis bus siekiama pašalinti kainų iškraipymus, dėl kurių ES įmonės negali **rinkos kainomis įsigyti pagrindinių pramonei reikalingų išteklių**. Komisija užtikrins politinį neutralumą sudarydama galimybę įvairiais tikslais įsigyti biomasės, kad biomasės naudojimo srityje būtų galima veiksmingai taikyti pakopų principą ir taip užtikrinti efektyvų ir tvarų gamtos išteklių naudojimą. Jei bus manoma, kad tai būtina, ji taip pat apsvarstys priemones, suteikiančias pramonei galimybę pasaulinėmis rinkos kainomis įsigyti pagrindinių išteklių, pvz., bioetanolio arba krakmolo, reikalingo biotechnologijų pramonės veiklai, vykdomai tradiciniuose sektoriuose, pvz., cheminių medžiagų, popieriaus ir kitų miško žaliavų.²⁸

3.3. Įgūdžių atnaujinimas ir palankių sąlygų pramonės permainoms sudarymas

Įgūdžiai – labai svarbus politikos aspektas, įtrauktas į darbotvarkę „Europa 2020“. Komisija įgyvendino bendrą švietimo ir mokymo sistemų tobulinimo strategiją, pagrįstą žmogiškojo kapitalo poreikių numatymu ir investicijomis į žmogiškąjį kapitalą naudojantis ES finansinėmis priemonėmis, įgūdžių bei mokymo reikalingumo ir tendencijų stebėsenos priemonės ir specialias iniciatyvas, kuriomis siekiama suburti su pameistryste susijusius subjektus, ypač tuos, kurie turi puikių įgūdžių informacinių ir ryšių technologijų srityje, įskaitant socialinius partnerius.

Gebėjimų neatitiktis ir su mokymu susiję klausimai veikiausiai išliks didžiausia ES pramonės ateinančių metų problema, pirmiausia dėl to, kad dėl gamybos technologijų pažangos padidės konkrečių įgūdžių ir mokymo paklausa. Įgyjami įgūdžiai ir profesinio mokymo sistemų veiksmingumas įvairiose valstybėse narėse labai skiriasi. Dėl šių veiksmų, taip pat dėl aukšto nedarbo lygio nuo krizės nukentėjusiose valstybėse narėse būtina nedelsiant imtis veiksmų siekiant daugiau investuoti į švietimą ir mokymą. Taip pat būtina pagerinti tarpvalstybinį judumą. Šiuo tikslu Komisija priėmė nuodugnią EURES reformą, kuri padės užmegzti glaudesnę ES ir EEE valstybinių užimtumo tarnybų tarpusavio bendradarbiavimą siekiant paskatinti judumą ir įgūdžių pritaikymą įvairiose naujų paslaugų ir produktų srityse.

Plačiai pripažįstamas pameistrystės indėlis skatinant pramonės konkurencingumą. Dideli įgyjamų įgūdžių ir **profesinio mokymo** sistemų veiksmingumo skirtumai įvairiose valstybėse narėse yra susiję su dideliu nedarbu nuo krizės nukentėjusiose valstybėse narėse. Bus tęsiamos tokios iniciatyvos, kaip Europos aljansas už pameistrystę, kurios visą ES apimančia stipria darbdavių ir švietimo sektoriaus partneryste padės gerinti kokybę ir veiksmingą pameistrystę.

Be to, Komisija rengia naujos kartos programą „Erasmus jauniesiems verslininkams“, taip pat kitas priemones, pagal kurias, remiantis aktyviu pramonės ir MVĮ dalyvavimu, suteikiama

²⁸ Žr. pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento skyrius apie cheminių medžiagų ir miško žaliavų naudojimu grindžiamą pramonę.

galimybė pasinaudoti **tarpvalstybinėmis stažuotėmis įmonėse**²⁹. Komunikate „Švietimo persvarstymas“³⁰ raginama daugiau dėmesio skirti įgūdžių derinimui su darbo rinkos poreikiais visoje Europoje; prie šio raginimo dabar prisideda ir jį remia nauja „Erasmus+“ finansavimo programa. **Komisija ragina valstybes nares remti šias pastangas.**

Dabar profesiniais sumetimais į kitą valstybę narę kasmet persikelia vos 0,3 proc. ES gyventojų, o JAV tai daro 2,4 proc. gyventojų. ES atlieka ypatingą vaidmenį – **palengvina besimokančiųjų judumą tarp švietimo ir mokymo institucijų visais – pameistrystės, mokomosios praktikos ir aukštojo mokslo mainų – lygmenimis pagal programą „Erasmus+“**. Bus toliau skatinamas pramonės ir MVĮ dalyvavimas tokiose iniciatyvose. Besivystančiuose sektoriuose ir ekonominės veiklos srityse šiose naujose rinkose reikalingus įgūdžius padės įgyti **žinių ir inovacijų bendrijos**.

Suinteresuotosios šalys visais lygmenimis turėtų stengtis numatyti ir valdyti įgūdžių bei mokymo poreikius. Pramonės politika taip pat turi palengvinti pramonės permainas ir padėti modernizuoti pramonės struktūrą, kad būtų išvengta drastiškų ir neekonomiškų restruktūrizavimo atvejų. .

Kadangi restruktūrizavimo įtaka labiausiai juntama regioniniu lygmeniu, norint suvaldyti ir numatyti permainas būtina, kad šiame procese aktyviai dalyvautų regionai. Kad pažangiosios specializacijos strategijos būtų sėkmingos, pagal to lygmens politikos iniciatyvas (dėl infrastruktūros, mokymo, mokslinių tyrimų ir inovacijų) turėtų būti atsižvelgiama į būsimo restruktūrizavimo padarinius.

Siekdama padėti regionams modernizuoti pramonės pagrindą išteklius nukreipiant į produktyvesnius sektorius ir remti pastangas, kuriomis būtų mažinami galimi socialiniai padariniai, **Komisija pasiūlys visapusišką metodą, skirtą pramonės permainoms regioniniu lygmeniu numatyti ir palengvinti.**

Galiausiai 2014 m. pradžioje Komisija pristatys Komunikatą dėl darbo vietų kūrimo ekologiškoje ekonomikoje, kuriuo bus siekiama nukreipti pastangas į pagrindinius ekonomikos sektorius, kuriuose yra darbo vietų kūrimo galimybių, ir į susijusių naujų įgūdžių lavinimą.³¹

4. MAŽOSIOS IR VIDUTINĖS ĮMONĖS IR VERSLUMAS

ES pramonės politikoje tradiciškai daug dėmesio skiriama MVĮ, tapusioms viena iš pagrindinių mūsų politikos priemonių ašimi. Įgyvendinant Konkurencingumo ir inovacijų programą (KIP), iki 2013 m. pabaigos finansų institucijoms padėta daugiau kaip 315 tūkst.

²⁹ Žr. 2013 m. gruodžio 4 d. Pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl stažuotojų kokybės sistemos, COM(2013) 857 *final*.

³⁰ 2012 m. lapkričio 20 d. Komisijos komunikatas COM(2012) 669 *final* „Švietimo persvarstymas. Investavimas į gebėjimus siekiant geresnių socialinių ir ekonominių rezultatų“.

³¹ Užimtumas ir socialiniai aspektai, susiję su pokyčių numatymu ir restruktūrizavimu, išnagrinėti 2013 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikate (COM/2013) 882 *final*).

MVĮ parūpinti apie 30 mlrd. EUR naujų lėšų ir tiesiogiai sukurta arba išsaugota apie 380 tūkst. darbo vietų. Be to, tuo pačiu laikotarpiu iš struktūrinių fondų skirta apie 70 mlrd. EUR įmonėms, daugiausia MVĮ, remti. Finansuota beveik 200 000 projektų, kurių kiekvienu skirta parama kelioms MVĮ, įskaitant 78 000 naujai įsteigtų įmonių, ir sukurta bent 268 000 nuolatinių darbo vietų (jų išsaugota daug daugiau).

Reglamentavimo ir administracinės išlaidos MVĮ gali turėti net dešimt kartų didesnės įtakos nei didelėms bendrovėms. Komisija, labai mažoms įmonėms taikydama lengvatas ir principą „Visų pirma galvokime apie mažuosius“, sistemingai rėmė MVĮ veiklos reglamentavimo paprastinimą. Per penkerius metus nuo smulkiojo verslo akto (SVA) priėmimo MVĮ taikomos pagrindinės sąlygos labai pagerėjo. Sumažėjo vidutinis laikas ir išlaidos, kurių reikia norint įsteigti įmonę (nuo devynių dienų iki penkių ir nuo 463 EUR iki 372 EUR). Tačiau laikas ir išlaidos, kurių reikia norint gauti visus leidimus komercinei veiklai pradėti, kai kuriose valstybėse narėse tebėra labai dideli.

Pagal naujasias 2014–2020 m. finansines perspektyvas numatytos naujos labai veiksmingos verslumo ir MVĮ rėmimo priemonės. Pirmą kartą pagal jas numatyta programa COSME, specialiai skirta MVĮ. Jos biudžetas – 2,3 mlrd. EUR, kuriais bus papildyti įnašai pagal kitas ES politikos kryptis. Ypatingas dėmesys MVĮ konkurencingumui skiriamas pagal naująją sanglaudos politiką. Pagal specialią programos „Horizontas 2020“ priemonę numatytas MVĮ pradinio veiklos etapo ir labai rizikingų tyrimų ir inovacijų finansavimas. Vykdamas naują kaimo plėtros politiką toliau skatinamas naujų įmonių steigimas ir MVĮ konkurencingumas kaimo vietovėse.³²

Be šios finansinės paramos, Rizikos finansų valstybės pagalbos gairėse labai nuodugniai nagrinėjamos problemos, su kuriomis MVĮ susiduria finansuodamos savo veiklą.

Visgi, norėdamos išnaudoti visas savo galimybes, **MVĮ privalo įveikti kliūtis, kurios trukdo joms augti.** Vidutinė Europos MVĮ mažesnė nei JAV. Be to, skiriasi ir ES MVĮ dydžiai: vidutinis Vokietijos MVĮ darbuotojų skaičius – 7,6, Ispanijoje – 3,6, Italijoje – 3,2. Tai turi svarbių padarinių – kuo mažesnė įmonė, tuo jai sunkiau investuoti į inovacijas, eksportuoti ir integruotis į pasaulines vertės grandines, dėl to nukenčia jų konkurencingumas.

Siekiant skatinti augimą, turi būti geriau ištirtos **branduolių** galimybės kurti tinkamas inovacijų ekosistemas, skirtas viena kitą remiančioms MVĮ grupėms. Komisija palengvins MVĮ, norinčių integruotis į pasaulinio lygmens branduolius, tarpusavio kontaktų mezgimą siekiant didinti kompetenciją ir integruotis į Europos vertės grandines. Dėmesys bus skiriamas ne tik pramonės sektoriams, bet ir tarpsektorinio ir tarpvalstybinio lygmens bendradarbiavimui ir inovacijoms.

³² Dėl konkretaus mėlynojo augimo potencialo žr. 2012 m. rugsėjo 13 d. Komisijos komunikatą COM(2012) 494 *final* „Mėlynasis augimas. Tvaraus jūrų ir jūrinių sektoriaus augimo galimybės“.

Turi būti geriau integruotos pridėtinės vertės grandinės, pradedant žaliavų tiekimu ir baigiant verslo paslaugomis bei platinimu, taip pat ryšiai su mokslinių tyrimų, mokymo ir švietimo centrais. Siekiant padėti įgyvendinti pažangiosios specializacijos strategijas, pagal programą „Horizontas 2020“ taip pat bus finansuojami branduoliais pagrįsti parodomieji vertės grandinių inovacijų projektai. Be to, siekdama ugdyti verslumo įgūdžius ir nuostatas bei padėti asmenims komerciškai įgyvendinti naujas idėjas, Komisija patobulins verslumo veiksmų planą.

Atnaujinus smulkiojo verslo aktą (SVA) būtų galima užtikrinti naudingesnę sąveiką su Europos semestro kontekste vykdomu reformų procesu ir taip padėti MVĮ augti ir kurti darbo vietas. Komisija svarsto galimus veiksmus ir prireikus siūlo teisines priemones, skirtas užtikrinti, kad bet kurioje valstybėje būtų galima ne brangiau kaip už 100 EUR ir ne daugiau kaip per tris dienas įsteigti naują įmonę. Taip pat bus apsvaistyta galimybė, kad reikiamus leidimus būtų galima gauti per vieną mėnesį. Galiausiai Komisija nagrinėja priemones, kuriomis būtų mažinama bylų dėl įmonių skolų grąžinimo nagrinėjimo teismuose trukmė, sprendžiamos finansinės problemos, išvengiama nemokumo suteikiant galimybę pasinaudoti ekonomiškai efektyviomis skolų restruktūrizavimo procedūromis ir suteikiant sąžiningiems verslininkams dar vieną galimybę, taip pat palengvinamas verslo perdavimas. Komisija primygtinai prašo, kad valstybės narės į savo sprendimų priėmimo procesus įtrauktų poveikio MVĮ tyrimus arba lygiavertę sistemą ir sumažintų administracinę našą.³³

Be to, Komisija nagrinėja kitas galimybes padėti MVĮ užtikrinti naudingą tarpvalstybinę sąveiką, kartu išsaugant lanksčią ir paprastą MVĮ reglamentavimo sistemą. Įdomias verslo galimybes siūlo verslo tinklai, ypač dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo stiprinimo. Didindami specializaciją Bendrijos viduje, verslo tinklai taip pat galėtų būti svarbus inovacijų skatinimo veiksnys. Komisija ištirs, kokių mastu, pvz., rengiant praktines rekomendacijas, būtų galima pasiūlyti specialių priemonių (pvz., susijusių su standartais, terminija arba ženkliniu), kurios galėtų paskatinti verslo tinklų plėtrą.

5. ES ĮMONIŲ INTERNACIONALIZAVIMAS

ES eksportas ir teigiamas prekybos balansas atliko svarbų vaidmenį mažinant krizės poveikį. Prognozuojant, kad iki 2015 m. užsienio prekybos pajamos padidės apie 90 proc., galimybė patekti į trečiųjų šalių rinkas išliks pagrindiniu Europos konkurencingumo veiksnium. ES pramonė iš esmės išsaugojo savo konkurencingumą tarptautinėse rinkose, tačiau negalima užtikrinti, kad eksporto mastas ir toliau didės. Europos įmonės privalo išlikti novatoriškos ir

³³ Šie pasiūlymai bus koordinuojami ir papildomi kitais teisingumo srityje rengiamais veiksmais, skirtais tarpvalstybinių skolų susigrąžinimui palengvinti. Be to, remiantis šioje srityje nustatytais minimaliais standartais ir atsižvelgiant į 2012 m. komunikatą „Naujas požiūris į nesėkmę vykdančią verslą ir nemokumą“, finansinių sunkumų turinčioms įmonėms bus sudaryta galimybė veiksmingai restruktūrizuoti savo skolas ir išvengti nemokumo.

integruotis į augantį pasaulinį vertės grandinių tinklą. Integracija į pasaulio ekonomiką turi būti vykdoma kartu remiant atviras ir sąžininga veikla grindžiamas pasaulines rinkas.

Prekybos politika yra pagrindinis ES internacionalizavimo darbotvarkės aspektas, susijęs ne tik su rinkų atvėrimu, bet ir su siekiu apginti ES interesus ir aktyviai remti vienodų veiklos sąlygų sudarymą trečiosiose rinkose. Kaip matyti iš neseniai priimto susitarimo dėl palankesnių prekybos sąlygų sudarymo, ES yra įsipareigojusi toliau skatinti laisvąją prekybą per PPO. ES taip pat siekia įgyvendinti analogų neturinčią dvišalės prekybos ir investicijų darbotvarkę, pagrįstą laisvosios prekybos susitarimais (LPS), kurie dabar yra svarbiausia geresnių galimybių patekti į rinkas sudarymo priemonė. Baigus dabar vykdomas derybas dėl LPS, ES BVP būtų galima padidinti 2 proc. (250 mlrd. EUR). Be to, Komisija pateikė pasiūlymą dėl prekybos apsaugos priemonių (PAP) pakeitimo ir ragina Tarybą ir Parlamentą skubiai susitarti dėl PAP sistemos patobulinimo ir susijusių išlaidų sumažinimo, kad ši sistema taptų veiksmingesnė užtikrinant sąžiningą konkurenciją.

5.1. Galimybė patekti į rinkas

Atsižvelgdama į bendros užsienio politikos pažangą, „Misijų ekonomikos augimo labui“ inicijavimą ir patekimo į rinką strategijos plėtotę, ES, remdamasi valstybių narių solidarumu, turėtų paspartinti savo pastangas ekonominės diplomatijos srityje ir reikliau tartis su ekonominiais partneriais siekiant apsaugoti Europos užsienio investicijas ir interesus. Konkurencijos sąlygos įvairiose pasaulinėse rinkose yra nevienodos, o pagrindinėse besivystančiose rinkose veikiančioms Europos įmonėms taikomos nesąžiningos sąlygos.

Europos viešųjų pirkimų sektorius yra atviriausias pasaulyje, tačiau ES įmonės patiria sunkumų mėgindamos patekti į užsienio viešųjų pirkimų rinkas. Naujausiuose laisvosios prekybos susitarimuose ES susitarė dėl daug geresnių patekimo į viešųjų pirkimų rinkas sąlygų. Pavyzdžiui, dvišalės derybos su Kanada buvo didelis laimėjimas atveriant viešųjų pirkimų rinkas federalinei valdžiai atskaitingu lygmeniu. Panašių pasiekimų tikimasi ir iš kitų dvišalių derybų, ypač su JAV ir Japonija.

Be to, Komisija pateikė pasiūlymą dėl naujos priemonės, kuri, jeigu ją patvirtins valstybės narės ir Europos Parlamentas, suteiks ES galimybę pašalinti pusiausvyros nebuvimą tarptautinėse viešųjų pirkimų rinkose.³⁴ Taikydamos šią procedūrą, valstybių narių perkančiosios institucijos galėtų atmesti kandidatus į didelės vertės sutartis, jeigu jų naudojamų prekių ir paslaugų kilmės šalis būtų ne ES šalis, kurioje taikoma griežta viešųjų pirkimų rinkų apsauga. Tai geras pavyzdys, kaip savitarpiskumas Europos Sąjungai gali duoti teigiamų rezultatų tarptautinėje arenoje.

Paslaugų sektoriuje sukurama apie 40 proc. Europos pramonės gaminių eksporto pridėtinės vertės. Beveik trečdalis su šiuo eksportu susijusių darbo vietų iš tikrųjų yra įmonėse, kurios

³⁴ 2012 m. kovo 21 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl trečiųjų šalių prekių ir paslaugų patekimo į Sąjungos viešųjų pirkimų vidaus rinką ir procedūrų, kuriomis remiamos derybos dėl Sąjungos prekių ir paslaugų patekimo į trečiųjų šalių viešųjų pirkimų rinkas, COM(2012) 124 *final*.

prekių eksportuotojams teikia pagalbines paslaugas. Todėl geresnės ir pigesnės paslaugos yra svarbus pramonės konkurencingumo veiksnys. Padidinus ES įmonių integraciją į pasaulines vertės grandines bus sudarytos palankesnės sąlygos gauti kokybiškas paslaugas ir padidinti ES prekių ir paslaugų eksporto konkurencingumą.

MVĮ internacionalizavimo didinimo pastangoms teikiamas didžiulis dėmesys. ES įmonės surikiavus pagal eksporto apimtį, pirmųjų 10 proc. eksportuotojų eksportas paprastai sudaro 70–80 proc. viso eksporto, todėl Komisija, siekdama palengvinti ES įmonių integravimąsi į pasaulines vertės grandines, sieks didinti ne tik eksporto apimtį, bet ir eksportuojančių įmonių skaičių.

Norint sudaryti geresnes sąlygas patekti į rinkas, būtina taikyti įvairias prekybos politikos priemones, kuriomis būtų sprendžiamos konkrečios problemos, su kuriomis mūsų įmonės susiduria eksportuodamos arba investuodamos į trečiąsias šalis. Bendromis Komisijos, valstybių narių ir verslo pastangomis sprendžiant šias problemas, svarbus vaidmuo tenka patekimo į rinkas strategijai. Didinant įvairių suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą, šios kliūtys bus šalinamos veiksmingiau ir sėkmingiau.

Siekdama didinti galimybes patekti į viso pasaulio rinkas, Komisija imsis šių veiksmų:

- pagal bendrą mūsų LPS derybų strategiją toliau derėsis su pagrindiniais dvišalės prekybos partneriais, įskaitant JAV, Kanadą, Japoniją ir Indiją, siekdama pagerinti Europos pramonės galimybes patekti į rinkas, ir tobulins esamus LPS, taikydama reguliarias stebėsenos, vertinimo ir įgyvendinimo priemones;***
- toliau sieks derėtis dėl ES ir pietinių Viduržemio jūros regiono šalių ir Rytų partnerystės šalių glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos susitarimų ir susitarimų dėl pramonės produktų akreditavimo ir pripažinimo;***

- tęs darbą PPO padaliniuose, siekdama neleisti trečiosioms šalims kurti techninių kliūčių prekybai ir mėgindama atremti tokias jų pastangas, be kitų būdų, prireikus pasitelkdama ginčų sprendimo priemones;***
- tobulins Misijas ekonomikos augimo labui ir naudosis Europos įmonių tinklo paslaugomis, siekdama paskatinti MVĮ internacionalizavimą, padėti organizuoti Misijas ekonomikos augimo labui ir imtis tolesnių susijusių veiksmų;***
- organizuos MVĮ dialogus ir skatins bendradarbiavimą su mūsų tarptautiniais partneriais: dvišaliu principu – su JAV, Kinija, Rusija ir Brazilija, daugiašaliu principu – pagal Rytų partnerystę, ES ir Viduržemio jūros regiono pramoninio bendradarbiavimo iniciatyvą, su plėtros šalimis ir AKR valstybėmis;***

- *toliau įgyvendins patekimo į rinkas strategiją, kaip konkrečių problemų, su kuriomis susiduria Europos įmonės, sprendimo priemonę, ypatingą dėmesį skirdama MVI, kurios dažnai susiduria su didžiausiais iššūkiais mėgindamos įveikti prekybos kliūtis trečiojoje šalyse.*

5.2. Standartizavimas, bendradarbiavimas reglamentavimo srityje ir intelektinės nuosavybės teisės

Komisija, atsižvelgdama į *de facto* pagrindinį ES vaidmenį nustatant standartus ir siekdama būti lydere tobulinant tarptautinę standartizavimo sistemą, ir toliau remis **tarptautinių standartų priėmimą ir bendradarbiavimą reglamentavimo srityje**. Toliau bus teikiama pirmenybė bendradarbiavimui su kitomis šalimis reglamentavimo srityje, ypač dėl vykdomų dvišalių derybų su JAV ir Japonija, pagrindinį dėmesį skiriant užsienyje daromoms kliūtims prekybai ir investicijoms. Padidinus skaidrumą ir suvienodinus reglamentavimą, gerokai padidės ES įmonių galimybės užjūrio šalyse ir sumažės patekimo į rinkas išlaidos.

Pasaulyje, kuriame konkurencingumą dažnai lemia pradininko pranašumas ir prekių ženklai, ES įmonėms tampa vis svarbiau visose susijusiose rinkose, ypač kūrybinėse pramonės šakose, kuriose labai aktuali klastojimo problema, išsaugoti savo pramoninės nuosavybės teises. Komisija, siekdama padidinti įmonėms teikiamą paramą, jau išplėtojo savo pramoninės nuosavybės teisių pagalbos tarnybų tinklą ASEAN ir Mercosur regionuose, kad galėtų teikti paslaugas platesniu geografiniu mastu, ir apsvaistys tolesnės šių pagalbos paslaugų geografinės plėtros galimybes.

6. IŠVADA

Europa turi skubiai stiprinti **tvaraus pokrizinio augimo ir modernizavimo** pamatą. Šiuo tikslu ji privalo aiškiai pareikšti apie savo pasiryžimą pertvarkyti pramonę, modernizuoti Europos pramonės pagrindą ir remti konkurencingą ES pramonės struktūrą.

Atsižvelgiant į iššūkių, kurie Europos laukia ateityje, svarbą, būtinas aukščiausiojo politinio lygmens, t. y. Europos Vadovų Tarybos, dėmesys ir politinis koordinavimas. Tai yra būtina norint suderinti visas turimas priemones ir nustatyti prioritetus. Pramoninės strategijos negalima įgyvendinti kaip atskiros politikos, nes ji įvairiais aspektais susijusi su daugeliu kitų politikos krypčių, o jos padariniai iš dalies sutampa su kitų politikos krypčių padariniais.

Taigi Komisija ragina valstybes nares pripažinti labai didelę pramonės svarbą skatinant konkurencingumą ir tvarų Europos ekonomikos augimą ir sistemingai atsižvelgiant į konkurencingumo aspektus visose politikos srityse.

Todėl Komisija mano, kad norint padidinti Europos pramonės konkurencingumą turėtų būti siekiama šių prioritetinių tikslų:

- *atsižvelgiant į pramonės konkurencingumo poveikio bendram ES konkurencingumui svarbą ir siekiant užtikrinti ilgalaikį ES ekonomikos konkurencingumą, vis labiau įtraukti pramonės konkurencingumo aspektą į kitas politikos sritis. Pavyzdžiui, siekiant padidinti pramonės ir visos ES ekonomikos konkurencingumą, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas verslo paslaugų našumui didinti;*
- *kuo labiau didinti vidaus rinkos galimybes kuriant reikiamas infrastruktūras, parengiant stabilią, supaprastintą ir nuspėjamą reglamentavimo sistemą, kuri būtų palanki verslumui ir inovacijoms, integruojant kapitalo rinkas, didinant gyventojų mokymo ir judumo galimybes ir sukuriant paslaugų vidaus rinką, kaip labai svarbų pramonės konkurencingumo didinimo veiksnį;*
- *ryžtingai įgyvendinti regionų plėtros priemonės ir kartu taikyti nacionalines ir ES priemonės, kuriomis būtų remiamos inovacijos, įgūdžių ugdymas ir verslumas, siekiant užtikrinti pramonės permainas ir padidinti ES ekonomikos konkurencingumą;*
- *įmonės, kad būtų skatinamos investicijos, turi turėti galimybę priimtinomis kainomis, kurios atitiktų tarptautinį kainų lygį, įsigyti svarbiausių išteklių, pirmiausia energijos ir žaliavų. ES ir nacionaliniu lygmenimis rengiant ir įgyvendinant įvairiems tikslams skirtas politikos priemones neturėtų atsirasti kainų iškraipymų, dėl kurių neproporcingai padidėtų santykinės šių išteklių kainos. Siekiant užtikrinti tinkamą šių išteklių tiekimą ir padidinti energijos ir išteklių vartojimo efektyvumą bei sumažinti atliekų kiekį, taip pat turėtų būti imamasi veiksmų vidaus rinkoje ir tarptautiniu lygmeniu;*
- *imtis visų įmanomų priemonių, kad būtų palengvintas ES įmonių integravimasis į pasaulines vertės grandines siekiant padidinti jų konkurencingumą ir užtikrinti galimybę palankesnėmis konkurencinėmis sąlygomis patekti į pasaulines rinkas;*
- *galiausiai, siekiant pagyvinti ES ekonomiką, būtina pripažinti pastangas pertvarkyti pramonę, susijusias su Komisijos siekiu iki 2020 m. 20 proc. padidinti pramonės indėlį į BVP.*